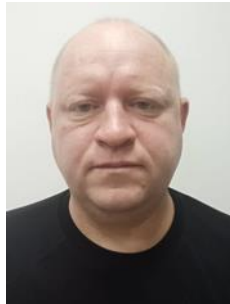

УДК: 7.091.31:355.541.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-2-201-206

**Дмитро
КАЗНАЧЕСВ**©
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Дмитро
БОДИРЕВ**©
викладач

*(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ: РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «АКТИВНЕ ЗАСТОСУВАННЯ» ТА «ЗАСТОСУВАННЯ» ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Досліджено правові засади застосування вогнепальної зброї як засобу примусу правоохоронними органами в умовах, коли це допустимо та обґрунтовано законом. Поліція у своїй діяльності використовує різні заходи примусу в межах визначеної компетенції для захисту прав і свобод громадян та припинення їх порушень, запобігання загрозам громадській безпеці та порядку. Розглянуто вимоги щодо застосування вогнепальної зброї, процедуру оцінки та обґрунтування необхідності її використання, а також відповідні норми міжнародного права. Визначено ключові аспекти правового регулювання застосування вогнепальної зброї, професійної підготовки, правової оцінки активного застосування вогнепальної зброї та вимог щодо такого застосування. Запропоновано низку доповнень до законодавчих норм, врахування яких сприятиме забезпеченню прав людини та безпеки поліцейських, а також сприятиме збереженню спокою у суспільстві. Проаналізовано діючі нормативно-правові акти, що визначають різницю між термінами «застосування вогнепальної зброї» і «активне застосування вогнепальної зброї». Окреслено основні точки зору науковців, які висловлюють свої думки щодо цієї проблематики. Акцентовано на головних відмінностях між поняттями «застосування вогнепальної зброї» та «активне застосування вогнепальної зброї».

Ключові слова: *правові аспекти, поліцейські, вогнепальна зброя, застосування зброї, активне застосування зброї, поліцейські заходи примусу.*

Постановка проблеми. Сучасна правова система України демонструє сталий розвиток та тенденції, котрі підкреслюють, що права людини в нашій країні – вже не формальні поняття та гасла, а реальна сфера захисту та реалізації завдяки діям державного апарату та публічної влади.

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя та здоров'я, гідність, честь і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю в Україні, і держава має гарантувати реалізацію прав і свобод громадян [1].

Поліцейські, як представники влади, мають велику відповідальність перед громадянами України. Якщо вони порушують права та законні інтереси останніх, їх може бути притягнуто до кримінальної відповідальності.

Важливо відзначити, що будь-який поліцейський в Україні, незалежно від своєї посади, місця перебування та часу доби, має обов'язок реагувати на звернення будь-якої особи щодо подій, котрі становлять загрозу особистій або громадській безпеці. Це передбачає прийняття необхідних заходів для рятування людей, надання допомоги тим,

---

© Д. Казначесв, 2024
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1070-619X>
dmytro.kaznacheiev@dduvs.edu.ua

© Д. Бодирев, 2024
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5193-7176>
dmytro.bodiriev@dduvs.edu.ua

хто її потребує, і негайне застосування заходів примусу, в тому числі вогнепальної зброї, для забезпечення особистої безпеки поліцейських, безпеки осіб та припинення протиправних дій.

Отже, поліцейський має бути завжди готовий до професійного втручання у будь-яку ситуацію, незалежно від того, чи він знаходиться на службі, чи поза нею. Ця особлива готовність важлива для патрульних поліцейських, які нерідко опиняються першими на місці події та реагують на повідомлення про правопорушення, особливо зважаючи на те, що вони працюють цілодобово.

Зрозуміло, що патрульним поліцейським не завжди вдається уникнути застосування поліцейських заходів для припинення правопорушень. Тому, виконуючи свої обов'язки щодо захисту прав і свобод громадян або припинення їх порушень, запобігання загрозам для громадської безпеки і порядку, поліцейські вживають певних заходів у межах своєї компетенції, зокрема превентивних та примусових.

Важливо наголосити на тому, що застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу, і поліцейські повинні суворо дотримуватися вимог законодавства, щоб уникнути надмірного застосування сили та запобігти завданню шкоди. Це підкреслює важливість подальшого дослідження нормативно-правового регулювання у сфері використання поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї під час виконання службових обов'язків працівниками Національної поліції.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблеми нормативно-правового регулювання використання поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї досліджувалися багатьма вітчизняними вченими, такими як: Ю. Баулін, Д. Бодирев, В. Віденко, Ю. Волков, Т. Мінка, В. Новиков, В. Осадчий, А. Плахотний, В. Тимофеев та ін. Однак тема розмежування понять «застосування вогнепальної зброї» та «активне застосування вогнепальної зброї» в їхніх працях була недостатньо висвітлена, а викладені положення викликають певні зауваження. Необхідність теоретичних обґрунтувань і вдосконалення правового регулювання застосування поліцейськими вогнепальної зброї, підвищення кваліфікації в інтересах покращення слідчої практики з огляду на сучасні реалії є життєво важливою практикою.

Метою статті є дослідження правових засад застосування вогнепальної зброї, розмежування понять «активне застосування» та «застосування» вогнепальної зброї працівниками Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній практиці останнім часом склалася ситуація, за якої поліцейські, розуміючи наслідки навіть нормативно виправданого застосування вогнепальної зброї, уникають приведення в дію і застосування цього заходу примусу, що іноді призводить до невиконання ними своїх повноважень, недовісті застосовуваних ними спеціальних засобів, а також завдання шкоди життю і здоров'ю іншим громадянам, що викликає не менший осуд, аніж застосування вогнепальної зброї [2, с. 142].

У ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» закріплено виняткові обставини, коли поліцейські можуть застосовувати вогнепальну зброю, а також випадки, коли це може бути зроблено без попередження [3]. Важливо відзначити, що в законодавстві термін «застосування вогнепальної зброї» використовується в обох наведених випадках і не передбачає внутрішньої градації між цим поняттям та поняттям «активне застосування вогнепальної зброї». Проте в частині 10 цієї статті вказано, що поліцейському слід повідомити свого керівника письмово про факт застосування вогнепальної зброї та негайно повідомити його про «активне застосування» вогнепальної зброї. Законодавець, вживаючи термін «активне застосування», не надає його чіткого визначення та відмінностей від терміна «застосування вогнепальної зброї».

Як бачимо, в законі майже у кожній частині містяться положення, що викликають дискусії між науковцями, поліцейськими та прокурорами. Не стала виключенням і вищезазначена частина, тому що, по-перше, питання інформування керівника про «застосування» та «активне застосування» вогнепальної зброї є розмитим, по-друге, для більшості не зрозуміло, як саме необхідно розрізняти ці два поняття. На це звертає увагу і А. Плахотний, вказуючи, що в ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» містяться спірні положення як у плані самого змісту, так і стосовно порушення мовних правил при конструюванні речень, що не дає чіткості у тлумаченні понять «активне застосування вогнепальної зброї» та «застосування вогнепальної зброї» [4].

Процес застосування вогнепальної зброї поділяється на такі етапи: підготовка

зброї до застосування, надання їй бойової готовності і спрямування у напрямку правопорушника. Окрім цього, існує законодавчо визначене поняття активного застосування вогнепальної зброї, котре залишається неоднозначним і може викликати розбіжності у думках правоохоронців [5].

На нашу думку, не можна погодитися з твердженням, викладеним у науково-практичному коментарі Закону України «Про Національну поліцію» [6, с. 220], в якому зауважено, що активне застосування вогнепальної зброї визначається як застосування без попередження. Прикладами такого застосування можуть бути:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю [3].

За деякими точками зору, активне застосування вогнепальної зброї охоплює процеси оголення зброї, готовності до використання, спрямовування проти правопорушника і виконання двох чи більше пострілів. У ч. 10 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» закріплено, що після активного застосування вогнепальної зброї поліцейський зобов'язаний негайно повідомити про це свого начальника, який, у свою чергу, повинен повідомити відповідного прокурора та центральний орган управління Національної поліції.

Особливо суперечливими і неоднозначними вбачаються ці визначення у контексті чинного законодавства. Наприклад, у п. 5 ч. 1 Постанови Кабінету Міністрів України № 575 від 12 жовтня 1992 р. «Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї» передбачено застосування вогнепальної зброї у ситуації «знешкодження тварин, що становлять загрозу життю або здоров'ю посадової особи, її родинних членів або окремих громадян».

Аналіз міжнародних правових документів, що стосуються застосування вогнепальної зброї поліцейськими, свідчить, що ці документи мають більш обдуманий та ясний підхід щодо регулювання зазначеного питання.

Згідно зі ст. 3 Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1979) застосовувати вогнепальну зброю дозволяється тільки у випадках, коли підозрюваний правопорушник виявляє збройний опір або створює загрозу для життя інших осіб і коли інші доступні засоби для затримання підозрюваного виявляються недостатніми. Про випадок застосування вогнепальної зброї потрібно негайно повідомити компетентні органи влади [7].

В Декларації про поліцію, що прийнята 08.05.1979 Парламентською асамблеєю Ради Європи (Резолюція № 690 (1979)), зазначено, що поліцейські мають одержувати зрозумілі та чіткі директиви щодо методів і обставин, у яких вони повинні застосовувати зброю. Офіцери поліції повинні отримувати ясні і чіткі інструкції щодо процедур і умов застосування зброї [8].

У цьому документі стверджується, що працівники правоохоронних органів повинні намагатися використовувати ненасильницькі методи, де це можливо, під час виконання своїх обов'язків, перш ніж звернутися до застосування сили і вогнепальної зброї. Вони можуть використовувати силу та вогнепальну зброю лише тоді, коли інші засоби виявляються неефективними або не можуть забезпечити досягнення бажаного результату.

Аналіз названих міжнародних нормативно-правових актів дозволяє дійти таких висновків:

1) працівники органів правопорядку мають застосовувати альтернативні, ненасильницькі засоби у своїй діяльності;

2) застосування вогнепальної зброї вважається крайнім заходом;

3) застосування вогнепальної зброї допускається лише у випадках, коли інші заходи є неефективними і не можуть забезпечити досягнення бажаного результату, з метою захисту власного життя і життя інших осіб від неминучої загрози смерті або

серйозних злочинів.

Важливо відзначити, що у цих правових актах термін «застосування» використовується в усіх ситуаціях, пов'язаних із використанням вогнепальної зброї [9, с. 38–39].

Однак, на думку професора В. Осадчого, на етимологічному рівні термін «застосовувати» означає використовувати або вводити у практику що-небудь із користю. Таким чином, термін «застосування» вказує на активну поведінку. І саме так він сприймається у контексті ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію», де йдеться про застосування та використання вогнепальної зброї поліцейським у виняткових випадках, зокрема для захисту від нападу на поліцейського чи його родину, коли існує загроза їхньому життю або здоров'ю. Інакше кажучи, ці два вирази: «застосування вогнепальної зброї» і «активне застосування вогнепальної зброї» – мають ідентичне значення. Тому акцентувати увагу на активному використанні вогнепальної зброї є зайвим [10, с. 157–158].

На нашу думку, основна мета застосування вогнепальної зброї полягає в захисті життя не лише працівників поліції, але й інших осіб, які можуть перебувати у небезпеці. Прийняття рішення щодо використання або застосування зброї може бути справою лічених секунд для поліцейського. Проте невиконання встановлених вимог, перевищення повноважень або, навпаки, незастосування зброї у відповідних ситуаціях може призвести до трагічних наслідків. Тому вимоги законодавства, що регулюють умови використання або застосування зброї, мають бути чіткими та зрозумілими. Зокрема, ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» має конкретизувати, що саме вважатиметься «активним застосуванням» вогнепальної зброї та коли саме слід повідомляти керівника про таке застосування.

Аналіз ст. 42–46 Закону України «Про Національну поліцію», в яких регламентується застосування поліцейських заходів примусу, а саме п. 2 ст. 44 «Застосування фізичної сили» та п. 6 ч. 2 ст. 45 «Застосування спеціальних засобів», дозволяє констатувати, що прокурор повідомляється через керівника підрозділу поліції у випадках завдання особі тілесних ушкоджень, поранення або каліцтва внаслідок застосування зазначених поліцейських заходів. Таким чином, провівши аналогію з тим, що згідно зі ст. 46 «Застосування вогнепальної зброї» прокурор повідомляється тільки при «активному застосуванні вогнепальної зброї», можемо стверджувати, що в цьому випадку мова йде про ті ситуації, коли особі внаслідок застосування вогнепальної зброї були заподіяні тілесні ушкодження, травмування, каліцтво або смерть. Зокрема, в попередньому Законі України «Про міліцію», у ч. 5 ст. 12 «Умови і межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї», було зазначено: «Про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, а також про будь-які ушкодження або смерть, які спричинені особі внаслідок застосування працівником міліції заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, працівник міліції негайно та письмово доводить до відома безпосереднього начальника для сповіщення прокуророві» [11].

Вищевикладене підтверджується і висновками А. Плахотного про те, що згідно з чинними нормативно-правовими актами, а саме: Переліком правопорушень та подій, інформація про які подається до центрального органу управління поліції, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, затвердженим наказом Національної поліції України № 645 від 04.07.2018 [12] та Порядком складання форм звітності №1-НП о/с «Звіт про стан дотримання законності поліцейськими та надзвичайні події за їх участю», затвердженим наказом Національної поліції України № 626 від 21.07.2016 [13], – застосування зброї вважається активним лише в тому випадку, коли особі внаслідок пострілу було спричинено загибель, каліцтво або травмування, про що поліцейський негайно повідомляє керівнику, який зобов'язаний проінформувати про це прокурора та центральний орган управління поліцією [4].

Висновки. Проведений аналіз міжнародно-правових актів та вітчизняного законодавства, а також думок науковців дозволяє дійти такого висновку: сучасна правова система надає важливе значення захисту прав та життя громадян, включно з правом на безпеку. У цьому контексті застосування вогнепальної зброї розглядається як крайній захід для забезпечення безпеки поліцейських та інших осіб у виняткових ситуаціях. Закони України та міжнародні нормативно-правові акти надають чіткі

критерії та обмеження щодо застосування вогнепальної зброї поліцейськими, а саме: її можна застосовуватися тільки у разі неминучої загрози смерті чи серйозних злочинів, коли інші заходи захисту є неефективними.

На нашу думку, однією з термінологічних проблем, котру потрібно вирішити в контексті цієї норми, є необхідність чіткого визначення та розрізнення понять «застосування» та «активне застосування» зброї. Оскільки це визначення впливає на встановлення законності дій поліцейського щодо виконання правил застосування зброї та обов'язку захисту життя і здоров'я інших осіб, а також особистої безпеки. З цією метою необхідно внести зміни до ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію», а саме частину 10 викласти в такій редакції: «Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування зброї, внаслідок чого особі були заподіяні тілесні ушкодження, травмування, каліцтво або смерть, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора».

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Волков Ю. М., Казначеев Д. Г. Актуальні проблеми застосування вогнепальної зброї поліцейськими в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 142–145. URL : http://www.lsej.org.ua/4_2020/35.pdf.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.
4. Плахотний А. П. Проблемні питання щодо відмежування понять «застосування», «активне застосування» та «використання» вогнепальної зброї в законі про Національну поліцію. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. № 2 (6). С. 18–21.
5. Тимофеев В., Хованова Д. Активне застосування вогнепальної зброї: поняття та характеристика. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 12 бер. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 237–238.
6. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / кол. авт. ; кер. авт. кол. Т. П. Мінка. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
7. Code of Conduct for Law Enforcement Officials. *United Nations*. URL : <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials>.
8. Declaration on the Police. *Parliamentary Assembly*. URL : <https://pace.coe.int/en/files/16101/html>.
9. Ульянов О. І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34–36.
10. Осадчий В. І. Кримінально-правова складова регламентування поліцейських заходів примусу в Законі України «Про Національну поліцію». *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2015. № 4. С. 154–160.
11. Про міліцію : Закон України від 20.12.1990. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-12#Text>.
12. Про затвердження переліку правопорушень та подій, інформація про які подається до центрального органу управління поліції, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві : наказ Національної поліції України від 04.07.2018 № 645.
13. Про затвердження Порядку складання форм звітності №1-НП о/с «Звіт про стан дотримання законності поліцейськими та надзвичайні події за їх участю» : наказ Національної поліції України від 21.07.2016 № 626.

Надійшла до редакції 31.05.2024

Прийнято до опублікування 07.06.2024

References

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. [in Ukr.].
2. Volkov, Yu. M., Kaznacheiev, D. H. (2020) Aktualni problemy zastosuvannia vohnepalnoi zbroi politseiskymy v Ukraini [Actual problems of the use of firearms by police officers in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4, pp. 142–145. URL : http://www.lsej.org.ua/4_2020/35.pdf. [in Ukr.].
3. Pro Natsionalnu politsiiu [On the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>. [in Ukr.].
4. Plakhotnyi, A. P. (2023) Problemnii pytannia shchodo vidmezhuвання poniat

«zastosuvannia», «aktyvne zastosuvannia» ta «vykorystannia» vohnepalnoi zbroi v zakoni pro Natsionalnu politsiuu [Problematic questions regarding the delimitation of the concepts of «application», «active use» and «use» of firearms in the law on the National Police]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*. № 2 (6), pp. 18–21. [in Ukr.].

5. Tymofieiev, V., Khovanova, D. (2021) Aktyvne zastosuvannia vohnepalnoi zbroi: poniattia ta kharakterystyka [Active use of firearms: concepts and characteristics]. *Mizhnarodna ta natsionalna bezpeka: teoretychni i prykladni aspekty : materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (m. Dnipro, 12 ber. 2021 r.). Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, pp. 237–238. [in Ukr.].

6. Naukovo-praktychnyi komentar Zakonu Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiuu» [Scientific and practical commentary on the Law of Ukraine «On the National Police»] / kol. avt. ; ker. avt. kol. T. P. Minka. Dnipro : Dnipropetr. derzh. un-t vnutr. sprav, 2017. 480 p. [in Ukr.].

7. Code of Conduct for Law Enforcement Officials. *United Nations*. URL : <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials>.

8. Declaration on the Police. *Parliamentary Assembly*. URL : <https://pace.coe.int/en/files/16101/html>.

9. Ulianov, O. I. (2018) Pravovi zasady zastosuvannia politseiskykh zakhodiv prymusu ta vohnepalnoi zbroi pratsivnykamy Natsionalnoi politsii Ukrainy [Legal principles of the use of police measures of coercion and firearms by employees of the National Police of Ukraine]. *Pivdenoukrainskyi pravnychyi chasopys*. № 1, pp. 34–36. [in Ukr.].

10. Osadchyi, V. I. (2015) Kryminalno-pravova skladova rehlamentuvannia politseiskykh zakhodiv prymusu v Zakoni Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiuu» [The criminal law component of the regulation of police coercive measures in the Law of Ukraine «On the National Police»]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Seriya : Yurydychnyi visnyk «Povitriane i kosmichne pravo»*. № 4, pp. 154–160. [in Ukr.].

11. Pro militsiui [On the militia] : Zakon Ukrainy vid 20.12.1990. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-12#Text>. [in Ukr.].

12. Pro zatverdzhennia pereliku pravoporushen ta podii, informatsiia pro yaki podaietsia do tsentralnogo orhanu upravlinnia politsii, holovnykh upravlin Natsionalnoi politsii v Avtonomnii Respublitsi Krym ta m. Sevastopoli, oblastiakh ta m. Kyievi [On the approval of the list of offenses and events, information about which is submitted to the central police management body, the main offices of the National Police in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol, the regions and the city of Kyiv] : nakaz Natsionalnoi politsii Ukrainy vid 04.07.2018 № 645. [in Ukr.].

13. Pro zatverdzhennia Poriadku skladannia form zvitnosti №1-NP o/s «Zvit pro stan dotrymannia zakonnosti politseiskymy ta nadzvychaini podii za yikh uchastiu» [On the approval of the Procedure for drawing up reporting forms No. 1-NP o/s «Report on the state of compliance with the law by police officers and extraordinary events with their participation»] : nakaz Natsionalnoi politsii Ukrainy vid 21.07.2016 № 626. [in Ukr.].

ABSTRACT

Dmytro Kaznacheiev, Dmytro Bodyrev. Legal basis for the use of firearms: distinction between the concepts of «active use» and «use» of firearms. The article deals with analysis and consideration of the legal basis of the use of firearms as a means of coercion by law enforcement agencies in conditions where it is permissible and justified by law. In its activities, the police uses various coercive measures within its competence to protect the rights and freedoms of a person, prevent threats to public safety and order, as well as to stop violations of these rights. These measures may include physical impact, the use of special means and, in some cases, firearms. In part 4 of Art. 46 of the Law of Ukraine «On the National Police», it is stated that a police officer is authorized to use firearms in exceptional cases: if there is an immediate threat to the life of persons (a police officer, members of his family, victims of an attacker, a hostage, etc.) or to detain a person who commits armed resistance (which also poses a threat to the life of a police officer). The work examines in detail the requirements for the use of firearms, the procedure for assessing and justifying the need for their use, as well as the relevant norms of international law.

Key aspects of legal regulation of the use of firearms, professional training, legal assessment of the active use of firearms and requirements for such use are considered. A number of improvements to the legislative norms have been proposed, the consideration of which will contribute to ensuring human rights, ensuring the safety of police activities and helping to preserve peace in society. The current legal acts that define the difference between the terms «use of firearms» and «active use of firearms» were analyzed. The work describes the main points of view of scientists who express their opinions on this issue. The main differences between the concepts of «use of firearms» and «active use of firearms» are highlighted.

Keywords: legal aspects, police, firearms, use of weapons, active use of weapons, police enforcement.